

УДК 82.09: 82. / 6 / . 2+929 Маланюк 477. 65

ІСТОРІОГРАФІЯ МАЛАНЮКОЗНАВСТВА: РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРАКТИК

Тетяна Сергіївна Яровенко

horcid.org/0000-0002-0549-4164

jarovenko.t@gmail.com

Кандидат філологічних наук

Харківський медичний коледж

Харківський національний медичний університет

Вул. Тинякова, 11, 61177, м. Харків, Україна

Анотація. Робиться стислий огляд процесу формування регіональних маланюкознавчих осередків із окресленням стратегічних напрямів дослідження життєпису й творчого доробку Євгена Маланюка (генеза художнього мислення митця, націоналізм і європейськість як головні якості його поетичного світу, необароковий пафос історіософізму, амбівалентність рацію та емоцію, апокаліптичність світосприйняття як основа візіонерства й міфологізму тощо). Простежується думка про остаточне утвердження маланюкознавства як самостійного сегмента українського літературознавства та беззаперечної реконструкції цілісного національного літературного процесу.

Ключові слова: амбівалентність, апокаліптичність, візіонерний, генеза, елітарність, Євген Маланюк, ідеософія, націоналізм.

Євген Маланюк дебютував і сформувався як митець у 20-х рр. ХХ ст. поза межами батьківщини. Відповідно, діаспорне маланюкознавство складалося переважно із критичних відгуків учених-україністів Праги, Варшави, Львова (до 1940-х рр.), які стосувалися визначення тематичної палітри лірики митця, специфіки образної системи його збірок, творчих запозичень і перегуків, пафосу та ідеологічної складової поезій (О. Бабій, С. Доленга, Д. Донцов, Ю. Клен, Б. Кравців, Ю. Липа, Л. Мосендз, В. Шелест та ін.). У цих студіях естетичний вимір творчості Є. Маланюка почасти заступався ідеологічним фактором потрактування й оцінки його творів: наприклад, із позиції превалювання героїки чину чи націоналістичних інтенцій, інвективності лірики, наявності фактору національної самокритики тощо.

Тональність творів Є. Маланюка і підходи до їхнього аналізу в „американський” період життя письменника значно змінилися. Критики (Б. Бойчук, С. Гординський, І. Костецький, Ю. Лавріненко, Б. Рубчак та ін.) здійснюють спроби системного осягнення здобутків митця. Зазначені тенденції комплексно реалізуються у фундаментальній праці Ю. Войчишин – літературному портреті „...Ярий крик і біль тужавий: Поетична особистість Євгена Маланюка” (1993). Вона передбачала створення образу Є. Маланюка як поета і громадянина. Проте монографія залишила багато відкритих питань, вирішення яких активізувало материкових учених.

„Реабілітація” поета на батьківщині розпочалася в 1987 році знаковими статтями М. Неврлого та І. Дзюби, а вже у 1990-х в Україні формуються дослідницькі стратегії і завдання маланюкознавства, серед яких насамперед: реконструкція життєвого і творчого шляху Є. Маланюка, формування уявлення про його особистість (Г. Ключек, Л. Куценко); дослідження націософії та історіософії на матеріалі поетичного доробку (М. Крупач, Л. Куценко, Т. Салига); обсервація апокаліптичності художнього мислення, пояснення амбівалентності *раціо* та *емоціо* в ліриці, художньо-естетичної природи *інвективності*, державотворчої тематики і специфіки власне Маланюкових державотворчих стратегій (О. Астаф’єв, О. Баган, П. Іванишин, В. Моренець); висвітлення проблемно-тематичних параметрів, які вирізняють творчість митця на традиційному тлі української поезії та есеїстики, здійснення літературознавчого аналізу на засадах компаративістики (Ю. Барабаш, М. Ільницький, Т. Салига, Н. Мафтин) тощо.

Сьогодні, незважаючи на, здавалося б, всеохопний аналіз поетичної, прозової та літературно-критичної спадщини Є. Маланюка, проблема вивчення творчого доробку поета продовжує залишатися актуальною. Тому метою розвідки постає стислий огляд процесу становлення, розвитку й централізації дослідницьких практик учених материкової України за регіональним принципом.

Найпершим і найбільш продуктивним на початок 1990-х років став львівський осередок – кафедра української літератури імені академіка М. Возняка ЛНУ ім. І. Франка. Її члени – М. Крупач, Т. Салига, Л. Сенік – в українському материковому літературознавстві постають, фактично, піонерами у вивченні еміграційної долі Євгена Маланюка та особливостей його лірики.

На Галичині лідером зароджуваного маланюкознавства став Т. Салига, дебютувавши 1991 року студією „З Україною в серці:

Штрихи до портрета Євгена Маланюка”. Саме йому належить чи не найчисленніша бібліотека праць, присвячених постаті „імператора залізних строф”. У площині дослідницьких інтересів Т. Салиги – факти творчої біографії митця, пов’язаної переважно з Галичиною та еміграційним польсько-чеським періодом, тематичні обрії лірики, образна система творів, стильові особливості манери поета тощо.

1992 року вийшло друком перше в Україні зібрання лірики Є. Маланюка „Поезії”, упорядником якого й автором передмови був Т. Салига. У ній вчений подав ескіз літературного портрета митця, окресливши стратегічні напрямки вивчення цієї постаті в майбутньому, зокрема: реконструкція життєвого і творчого шляху, роль малої батьківщини й родини у формуванні *націоцентризму* поета, генеза та еволюція його художнього мислення, Є. Маланюк і *вісниківство*, Є. Маланюк і *празька поетична школа*, генеза й динаміка творчості й світогляду митця, вивчення прозової спадщини Є. Маланюка, що передбачало створення портрета Маланюка-критика, літературознавця, культуролога [10, с. 3–30]. Подальша дослідницька діяльність Т. Салиги присвячується обсервації окреслених 1992 року напрямків досягнення багатогранної особистості Є. Маланюка.

Осмислення художніх пошуків поетів Галичини та еміграційного кола започатковано ще М. Ільницьким у дослідженнях „Західноукраїнська і емігрантська поезія 20–30-х років”, „Література українського відродження: Напрями і течії в українській літературі 20-х – поч. 30-х рр. ХХ ст.”, „Від „Молодої Музи” до „Празької школи” та ін. У них автор прагнув визначити стильову домінанту лірики митця (неоромантизм, символізм), простежити генезу його творчої манери, через компаративістські зіставлення окреслити джерела знакових образів лірики Є. Маланюка. Окрім цього, методологічний принцип досліджень М. Ільницького і Т. Салиги дозволив побачити ідейно-духовну, естетичну близькість націотворчої лірики Є. Маланюка аналогічним шуканням у польській та чеській літературах цієї доби, вписуючи в такий спосіб українську літературу у світовий контекст, а також подивитися, наприклад, на феномен „празької школи” як результат державницьких і націософських концепцій, актуальних на початку ХХ століття.

Вагомий внесок у маланюкознавство належить М. Крупачу, котрий здійснив реконструкцію першоджерел поетичного шляху Є. Маланюка, дослідив його таборову творчість, зробив вагомий

уточнення щодо хронології появи творів митця, проаналізував та описав естетичні чинники націософського пафосу лірики поета, вказав на потужний виховний потенціал його доробку [5, с. 128–134].

Окремим напрямком досліджень галицького осередку маланюкознавства стало вивчення вісниківства як ідейно-художнього феномену 1920 – 1930-х років, у контексті якого вчені торкаються й долі та творчості Є. Маланюка (М. Крупач, Л. Сенік). Зауважимо, що з кінця 1990-х років львівське коло науковців, які досліджували еміграційну творчість українських митців, значно розширилося: його лави поповнили дрогобицькі дослідники. Вагомими здобутками науковців стали розвідки, присвячені естетичним факторам формування націоцентричного пафосу та виховання патріотизму, виявленим у ліриці та прозі Є. Маланюка (О. Баган). Варто згадати ґрунтовну монографічну працю П. Іванишина „Національно-екзистенціальна інтерпретація (основні теоретичні та прагматичні аспекти)”, у якій на основі герменевтичного підходу сформульовані й описані принципи національно-екзистенційного осмислення явищ національної літератури [3]. Зокрема, цей новаторський підхід був застосований для визначення національно ідентичних мікротем, ідеологем, маркерів літературної та теоретико-критичної практики Є. Маланюка.

Поряд із Галичиною здійснено значний внесок у розвиток материкового маланюкознавства вченими центрально-українського регіону й батьківщини Євгена Маланюка. Насамперед це засвідчує проведення в Кіровограді першої Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Є. Маланюка (1997), у якій взяли участь представники провідних літературознавчих осередків України і вчені зарубіжжя.

Поетична ідея, яка захоплювала сферу і свідомого, і підсвідомого (В. Марко), підводить дослідників до визначення художньої парадигми духовного пошуку Є. Маланюка на основі окремо взятої збірки, а також потрактування узагальненої категорії самоти поета (Г. Бондаренко) як вияву його об’єктивного буття, що можливе за умови зосередження уваги на психологічних особливостях творчого процесу з невід’ємними складовими поетового самоусвідомлення та самореалізації (збірка „Стилет і стилос”). Разом із тим, в інтерпретаціях окремих циклів і поезій Є. Маланюка на основі наскрізних образів виразно постає „ідентифікація болів України з власними болями” [2, с. 32], коли

поетичний світ митця „розривається між двома полюсами – ідеалом та його антиподом” [2, с. 32]. Тому об’єктами дослідження стають, наприклад, тропи зі складником „золото”, „золотий”, що перейшли до розряду „естетично оціночних відношень ідеального гатунку” [2, с. 33–34] із завданням визначити вагомість їхнього застосування. У контрастному протиставленні „жовтого жовтня” і „чорного листопада”, на думку В. Марка, сконцентрувався весь пафос трагедії ліричного героя, якого вже ніщо не могло порятувати: „ні краса осені: вона приречена на згасання; ні кохання: воно не приносило щастя; ні плекане кров’ю серця видиво державності: воно, хоча й було живучим, усе ж поет не бачив перспектив його матеріалізації” [2, с. 36] (цикл „Держава жовтня”).

Поряд із поезією в площині зацікавлень науковців Кіровоградщини – публіцистика Є. Маланюка у формі „літературної критики, історії і теорії літератури, історіософії, культурології, мемуарної замальовки” [4, с. 86–87]. Робляться спроби концептуально окреслити методологічну систему поета, „суть якої полягає в тому, що кожне літературне явище пізнається, інтерпретується та оцінюється з націоналістичних позицій” [2, с. 26].

Яскравою ілюстрацією дослідження історичної публіцистики Є. Маланюка є стаття В. Панченка, в якій учений у порівняльному аспекті двох студій історіософа („Трагічний гетьман” та „*Illustrissimus Dominus Mazera. Tlo i postaty*”) розглядає Маланюкову візію гетьмана І. Мазепи в контексті його доби, але з проекцією подій початку XVIII ст. на подальшу українську історію, наголошуючи, що „Євгена Маланюка варто читати не як кандидата історичних наук, а як самодостатнього мислителя, публіциста” [9, с. 296].

Поява творчості Є. Маланюка в українському соціумі у відповідний час викликала до нього інтерес, насамперед, як до актуального, ідеологічно незаангажованого поета соціальної дії, чий пророчі візії базувалися на глибоко аналітичному способі мислення політика й митця. У цьому підході „на вимогу дня” відчувається також загострена увага з позицій літературознавчого краєзнавства, що засвідчила невелика книжечка Л. Куценка „Боян степової Еллади” (1993) [6], яка вразила наукові кола біографічним фактажем.

Як відомо, материкове маланюкознавство започаткувала стаття М. Неврлого. Саме цього року розпочалася майже п’ятнадцятирічна „маланюкіана” Л. Куценка. Учений за своєю манерою близький Є. Маланюкові: він прагне через аналіз фактів біографії (навіть незначних), відгуки сучасників, реакцій об’єкта наблизитися до

розуміння *особистості* на тлі епохи, зрозуміти її мотивацію, пояснити вчинки, поведінку, поштовхи до творчості, реконструювати зовнішні й внутрішні фактори, які впливали на її мистецьку сутність і художній світ [7].

2005 року з'являється найбільше в Україні видання різножанрового доробку Є. Маланюка „Повернення” [8]. Книга містить значну кількість наукових праць Л. Куценка, що засвідчило успішну інтеграцію краєзнавчо-дослідницьких практик ученого у вивченні постаті Є. Маланюка у всеукраїнський літературознавчий контекст. Можемо вважати, що цей *символічний акт симбіозу дослідницьких центрів остаточно увиразнив динаміку становлення маланюкознавства в Україні, яке пододало регіональні межі й набуло загальнонаціонального виміру.*

Своєрідним продовженням започаткованого науковцями України стали маланюкознавчі практики О. Гольник (Кухар) – учениці й послідовниці Л. Куценка. Численні наукові розвідки й дисертація дослідниці передували появі монографії „Міф у художньому світі Євгена Маланюка” [1].

Працю доктора філологічних наук, професора, людини, яка першою на теренах материкової України комплексно дослідила творчість поета-вигнанця, здійснивши, по суті, науковий подвиг, гідно оцінив Т. Салига: *„Представляти нам світлого і великого, але понівеченого і сплюндрованого радянським режимом Є. Маланюка міг тільки одержимий духом української героїчної історії Льоня Куценко. Ми багато що починали робити з ним „першими”. Та стільки, як зробив він у відродженні маланюкознавства, не зумів ніхто інший. Це ми мусимо знати і маємо берегти. Я завжди стоятиму у поклоні перед Леонідовою пам'яттю”* [12, с. 4].

У Кіровограді 2013 року відбулася конференція, присвячена 115-й річниці Є. Маланюка та 60-річчю Л. Куценка: значна увага дослідників приділялася аналізу художнього витлумачення екзистенціалу свободи в поезії Є. Маланюка з позицій націософської герменевтики (П. Іванишин), проблемі поетового дебюту (М. Крупач), потрактуванню категорії „правда Нації” в літературно-критичних працях Є. Маланюка (В. Краснощок) і їхнє витлумачення загалом крізь призму сучасної есеїстики (Н. Науменко), визначенню чинників, котрі зумовили своєрідність Маланюкових літературно-культурологічних інтерпретацій творчості Т. Шевченка й М. Гоголя (Г. Клочек, О. Гольник, О. Цєпа) [11] тощо.

Отже, актуалізація маланюкознавчих студій, що припадає на 1990-ті роки, дозволяє говорити про подолання штучної роздільності національної практики дослідження явищ літератури на діаспорну та материкову. У популяризації творів Є. Маланюка, їх аналітичному осмисленні особливо активну участь беруть Т. Салига (Львів), Л. Куценко (Кіровоград). Відбувається відповідне територіальне формування осередків дослідження творчого спадку поета, що засвідчує остаточне утвердження маланюкознавства як самостійного сегмента науки про літературу.

1. *Гольник О.* Міф у художньому світі Євгена Маланюка : [монографія] / Оксана Гольник. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 218 с.
2. Євген Маланюк: література, історіософія, культурологія : матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 100-річчю від дня народження Є. Маланюка : у 3 ч. – Кіровоград : КДПУ, 1997. – Ч. III. – 64 с.
3. *Іванишин П.* Національно-екзистенціальна інтерпретація (основні теоретичні та прагматичні аспекти) / Петро Іванишин. – Дрогобич : Відродження, 2005. – 308 с.
4. *Клочек Г.* Князь духа і мислі / Григорій Клочек // Кур'єр Кривбасу. – 1997. – № 4. – С. 68–89.
5. *Крупач М.* „Під камінням важкого неба...” (До проблеми художньої інтерпретації апокаліптичних текстів) / Микола Крупач // Дзвін. – 1997. – № 4. – С. 128–134.
6. *Куценко Л.* Dominus Маланюк: тло і постать / Леонід Куценко. – Кіровоград : Центрально-Українське вид-во, 2001. – 264 с.
7. *Куценко Л.* Боян степової Еллади: науково-популярна література / Леонід Куценко. – Кіровоград : Вечірня газета, 1993. – 56 с.
8. *Маланюк Є.* Повернення: Поезії. Літературознавство. Публіцистика. Щоденники. Листи / Євген Маланюк. – Львів : Світ, 2005. – 496 с. – („Ad Fontes – До джерел”).
9. *Панченко В.* Іван Мазепа в історичній публіцистиці Євгена Маланюка / Володимир Панченко // Наукові записки. – Вип. 85. – Серія: Філологічні науки (літературознавство). – Кіровоград : РВГ ІЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 1998. – С. 291–299.
10. *Салига Т.* Залізних імператор строф... : [передмова] / Тарас Салига // Маланюк Є. Поезії. – Львів : УПІ ім. Івана Федорова ; Фенікс ЛТД, 1992. – С. 3–30.
11. Творчість Євгена Маланюка в контексті вісниківського неоромантизму: культурна епоха, ідеї, художньо-стильові тенденції : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 115-річчю Євгена Маланюка й 60-річчю професора, доктора філологічних наук Леоніда Куценка. Наукові записки. Випуск 124. – Серія: Філологічні науки (літературознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – 232 с.

12. „Я обрав свій шлях...”. Леонід Куценко у спогадах, листах, пам’яті / [упоряд., підгот. текстів та примітки І. М. Задой]. – Одеса : Астроспринт, 2012. – 334 с.

ИСТОРИОГРАФИЯ МАЛАНЮКОВЕДЕНИЯ: РЕГИОНАЛИЗАЦИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ ПРАКТИК

Татьяна Сергеевна Яровенко

[horcid.org/0000-0002-0549-4164](https://orcid.org/0000-0002-0549-4164)

jarovenko.t@gmail.com

Кандидат филологических наук

Харьковский медицинский колледж

Харьковский национальный медицинский университет

Ул. Тинякова, 11, 61177, г. Харьков, Украина

Аннотация. Представлен краткий обзор процесса формирования региональных центров маланюковедения с определением стратегических направлений исследования жизни и творческого наследия Евгения Маланюка (генезис художественного мышления художника, национализм и европеизм как главные качества его поэтического мира, необарочный пафос историософизма, амбивалентность ratio и эмоция, апокалиптичность мировосприятия как основа визионерства и мифологизма etc). Прослеживается мысль об окончательном утверждении маланюковедения как самостоятельного сегмента украинского литературоведения и бесспорной реконструкции целостного национального литературного процесса.

Ключевые слова: амбивалентность, апокалиптичность, визионерский, генезис, элитарность, Евгений Маланюк, идеософия, национализм.

HISTORIOGRAPHY OF MALANYUK STUDY: REGIONALIZATION OF RESEARCH PRACTICE

Tetyana Yarovenko

[horcid.org/0000-0002-0549-4164](https://orcid.org/0000-0002-0549-4164)

jarovenko.t@gmail.com

Kharkiv medical college

Kharkiv national medical university

Tinyakova Str., 11, 61177, Kharkiv, Ukraine

Abstract. Native Malanyuk study structurally is composed of diasporic and continental options that have close connections. Historiographical study of this literary direction formation allowed to define a leading role and function of research strategies developed by scientists of independent Ukraine in the process of formation. Integration of Malanyuk's personality and creativity in cultural and literary sphere of Ukraine started in the 1990s by publications of Slovak Ukrainian M. Nevrlago and I. Dzyuba, who outlined the major strategic issues of this branch

of literature. T. Salyga (Lviv) and L. Kutsenko (Kirovograd) actively participated in the same period in works popularizing of E. Malanyuk, their analytical thinking. There was a proper regional forming of Malanyuk study centers. Thus, T. Salyga from Lviv provided publication of Malanyuk's lyrics in 1992 describing in the preface solutions to some problems of Malanyuk study. The problem of creativity of E. Malanyuk is also significant for Galicia scientists such as M. Ilnytsky, M. Krupach, L. Senyk, P. Ivanyshyn, O. Bagan and others. Writer's heritage was considered by them in connection with the ideological and artistic phenomenon of visnykivstva, which required the study of aesthetic dimensions of national centric pathos and patriotism of Malanyuk's lyrics, his ideosophia. Significant role in the native Malanyuk study played Kirovograd. L. Kutsenko, using cultural and geographical principle established fundamental monographic study of the artist creativity "Dominus Malanyuk: background and personality" where he actually reconstructed life and career of the writer. In addition, the scientist introduced into scientific turnover previously unprinted works of the artist (Russian poetry, "Black poetry", journalism, notebooks, etc.). The peculiar ones were the studies of other scientists from Kirovograd region who complemented and expanded the range of problems of Malanyuk study (S. Barabash, G. Klochek, V. Marko, O. Golnyk). In 2005 there appears the largest in Ukraine Malanyuk's publication of works of different genres "Return" (compiled by T. Salyga). The structure of the book contains a number of scientific works of L. Kutsenko showing successful integration of regional studies and scientific practices in national literary context. We can assume that this symbolic act of research centers symbiosis finally underlined the formation dynamics of Malanyuk study in Ukraine overcoming properly regional boundaries and becoming national dimension.

Key words: ambivalence, apocalypticity, visionary, genesis, elitism, Eugene Malanyuk, ideosophia, national centrism.

References

1. Hol'nyk O. *Mif u khudozhn'omu sviti Ievhena Malaniuka* [Myth in the artistic world of Eugene Malanyuk]. Kirovograd, 2013, 218 p. (in Ukrainian).
2. *Ievhen Malaniuk: literatura, istoriosofia, kul'turolohiia. Materialy mizhnarodnoi naukovoï konferentsii, prysviachenoï 100-richchiiu vid dnia narodzhennia Ie. Malaniuka* [Eugene Malanyuk: literature, historiosophy, culturology. Materials of international scientific conference marking the centenary of the birth of Eugene Malanyuk]. Kirovograd, 1997, unit III, 64 p. (in Ukrainian).
3. Ivanyshyn P. *Natsional'no-ekzystentsial'na interpretatsiia (osnovni teoretychni ta prahmatychni aspekty)* [National and existential interpretation (basic theoretic and pragmatic aspects)]. Drogobych, 2005, 308 p. (in Ukrainian).
4. Klochek H. *Kniaz' dukha i mysli* [Prince of genius and idea]. *Kurier Kryvbasu*, 1997, no. 4, pp. 68–89. (in Ukrainian).
5. Krupach M. "Pid kaminniam vazhkoho neba..." (Do problemy khudozhn'oi interpretatsii apokaliptychnykh tekstiv) ["Under heavy sky stones..." (To the

- problem of artistic interpretation of apocalyptic texts)]. *Dzvin*, 1997, no. 4, pp. 128–134. (in Ukrainian).
6. Kutsenko L. *Dominus Malaniuk: tlo i postat'* [Dominus Malanyuk: background and personality]. Kirovograd, 2001, 264 p. (in Ukrainian).
 7. Kutsenko L. *Boian stepovoi Ellady* [Boyan of steppe Hellas]. Kirovograd, 1993, 56 p. (in Ukrainian).
 8. Malaniuk Ie. *Povernennia: Poezii. Literaturoznavstvo. Publitsystyka. Shchodennyky. Lysty* [Return: Poetry. Literary study. Journalism. Workbooks. Letters]. Lviv, 2005, 496 p. (in Ukrainian).
 9. Panchenko V. Ivan Mazepa v istorychnii publitsystytsi Ievhena Malaniuka [Ivan Mazepa in historical journalism of Eugene Malanyuk]. *Naukovi zapysky*, 1998, no. 85, pp. 291–299. (in Ukrainian).
 10. Salyha T. Zaliznykh imperator strof... [Imperator of iron strophes...]. In: Malaniuk Ie. *Poezii*. Lviv, 1992, pp. 3–30. (in Ukrainian).
 11. Tvorchist' Ievhena Malaniuka v konteksti visnykivs'koho neoromantyzmu: kul'turna epokha, idei, khudozhn'o-styl'ovi tendentsii. Materialy Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoї 115-ricchiiu Ievhena Malaniuka i 60-ricchiiu profesora, doktora filolohichnykh nauk Leonida Kutsenka [Eugene Malanyuk's creative work in the context of visnykivsky neoromanticism: cultural epoch, ideas, artistic and style tendencies. Materials of Ukraine-wide research and practice conference marking the 115th of Eugene Malanyuk and the 60th of professor, doctor of philology Leonid Kutsenko]. *Naukovi zapysky*. Kirovograd, 2013, no. 124, 232 p. (in Ukrainian).
 12. "Ia obrav svii shliakh...". *Leonid Kutsenko u spohadakh, lystakh, pamiati* ["I've taken my own path...". Leonid Kutsenko in memoirs, letters, mind]. Odessa, 2012, 334 p. (in Ukrainian).

Suggested citation

Yarovenko T. Istoriohrafia malaniukoznavstva: rehionalizatsiia doslidnyts'kykh praktyk [Historiography of Malanyuk Study: Regional Research Centers]. *Pytannia literaturoznavstva*, 2015, no. 91, pp. 175–184. (in Ukrainian).

Стаття прийнята до друку 15.10.2015 р.